

NOTA AAN DE LEDEN VAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 februari 2012 tot vaststelling van het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen

1. SITUERING

Op 14 juli 2017 heeft de Vlaamse Regering het voorontwerp van besluit tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 februari 2012 tot vaststelling van het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (VLAREMA) principieel goedgekeurd en de Vlaamse minister, bevoegd voor het leefmilieu en het waterbeleid, gelast over het voorontwerp van besluit het advies in te winnen van de SERV en de Minaraad (VR 2017 1407 DOC.0685).

2. ADVIES VAN DE SERV EN DE MINARAAD

Het gezamenlijk advies van de SERV, bekrachtigd op 25 september 2017, en de Minaraad, bekrachtigd op 21 september 2017, gaat als bijlage 6. De raden geven aan in grote lijnen akkoord te gaan met de meeste van de voorgestelde wijzigingen. Bij een aantal voorstellen formuleren de raden bedenkingen of bijstellingen.

Algemeen

De raden vinden de aanpak bij de voorbereiding van deze VLAREMA-wijziging meer transparant. Deze aanpak omvatte enerzijds multistakeholderoverleg, bilateraal overleg met stakeholders en dit in het kader van specifieke wijzigingen of in het kader van evaluaties of beleidsstudies en anderzijds ook een inspraakmogelijkheid door het voorontwerp van wijzigingsbesluit in een zeer vroeg stadium ook aan alle stakeholders en de raden te bezorgen (februari – maart 2017). De raden stellen voor om dit bij toekomstige wijzigingen opnieuw te doen en bij de formele adviesvraag ook een verduidelijking en een motivatie te geven over eventuele aanpassing aan het te adviseren voorontwerp ten opzichte van het voorontwerp van de inspraakprocedure.

Digitale communicatie

De wijziging voorzien in artikel 2 voegt in artikel 2.2.8 een nieuw bepaling toe in §2. Het legt de grondstoffenproducenten de verplichting op om de analyseresultaten jaarlijks op te laden in het webloket van de OVAM. Grondstoffenproducenten zijn op basis van VLAREMA, artikel 2.2.8, §2, verplicht om op de door hen geproduceerde grondstoffen minstens jaarlijks een analyse uit te voeren of volgens een andere frequentie bepaald in de grondstofverklaring. De raden geven aan dat sommige grondstoffen niet continu geproduceerd worden. Sommige grondstoffen worden met een grotere tussenperiode geproduceerd, waardoor een verplichting om jaarlijks analyseresultaten op te laden niet haalbaar is voor deze grondstoffenproducenten.

In de praktijk wordt het productieproces van de grondstoffen beschreven in de aanvraag voor een grondstofverklaring. Op basis van een aantal criteria (waaronder de frequentie van de productie van de grondstoffen) kan de OVAM in de af te leveren grondstofverklaring de frequentie van de verplichte analyse aanpassen (hogere of lagere frequentie).

In overeenstemming hiermee wordt de nieuwe verplichting tot het opladen van de analyseresultaten behouden op jaarlijks. De grondstoffenproducent zal jaarlijks een bericht ontvangen vanuit het webloket over het opladen van de verplichte analyseresultaten. Om de administratieve last te beperken kunnen grondstoffenproducenten die een hogere analysefrequentie moeten volgen, zich beperken tot het in een keer opladen van alle analyseresultaten die ze over een periode van één jaar moesten uitvoeren. Grondstoffenproducenten die een discontinue productie hebben van de grondstoffen (productie met tussenperiode van meer dan één jaar), kunnen voor een periode waarin geen productie van de grondstof gebeurd is, een verklaring opladen over het ontbreken van de productie in een bepaalde periode. Voor de duidelijkheid wordt in artikel 2.2.8, §2, de formulering voor de verplichte bemonstering en analyse licht aangepast.

Aanvaardingsplicht batterijen

De raden uiten een aantal bedenkingen over de invoering van de aanvaardingsplicht voor gebruikte batterijen die opnieuw op de markt gebracht worden voor gebruik als batterij. Het is niet helemaal duidelijk wanneer de verantwoordelijkheid van de eerste producent eindigt wanneer een andere producent de afgedankte batterijen heeft hersteld, *refurbished*, *remanufactured*,... en opnieuw op de markt brengt.

De verantwoordelijkheid van de eerste producent eindigt wanneer hij kan aantonen dat de batterij, eventueel na herstel, terug op de markt werd gebracht. Gezien de producent verplicht is om te rapporteren over de bestemming van alle batterijen die hij in het kader van de aanvaardingsplicht heeft ingezameld, kan dit door de overheid opgevolgd worden. De producent die de batterij vervolgens in eenzelfde of andere toepassing terug op de markt brengt, wordt dan aanzien als producent en moet vanaf dat moment de verantwoordelijkheid dragen voor die batterij. In het tweede lid van artikel 3.4.5.1. is dit verduidelijkt door toe te voegen dat degene die de gebruikte batterijen opnieuw op de markt brengt, beschouwd wordt als producent.

De raden suggereren eveneens om bij de herziening van de Europese batterijenrichtlijn er vanuit Vlaanderen op aan te dringen dat de definitie van de producent aangepast wordt in het licht van het hergebruik van afgedankte batterijen.

Het is duidelijk dat hergebruik en het tweede leven van grote industriële batterijen een belangrijk thema moet zijn bij de herziening van de Europese batterijenrichtlijn. De OVAM zal hier samen met andere actoren zoals Bebat, FEE, Febelauto en Febiac voor ijveren. Vanuit de ervaringen opgedaan in Vlaanderen zal geprobeerd worden om de nodige aanpassingen in de richtlijn voor te stellen.

Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid matrassen

De raden stellen dat het uitstel van de invoering van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) voor matrassen een aantal doelstellingen uit het uitvoeringsplan huishoudelijke afvalstoffen en gelijkaardige bedrijfsafvalstoffen in het gedrang kan brengen. De raden verkiezen een gelijke regeling in de verschillende gewesten, doch het ontbreken van dergelijke regeling zou de invoering ervan in het Vlaamse Gewest niet mogen hypothekeren. De raden vragen bij hoogdringendheid werk te maken van het zoeken naar een consensus en overleg tussen de verschillende bevoegde ministers te organiseren.

De raden bevelen ook aan ondertussen in Vlaanderen zelf stappen vooruit te zetten en hiervoor de resultaten van de lopende Innomat-studie te gebruiken, tijdig te beginnen met de opstart van de

voorbereiding van de milieubeleidsvereenkomst matrassen en een nieuw, financieel volwaardig instrument (voorstel voor een volgende VLAREMA-wijziging) in overweging te nemen voor deze UPV. Binnen de schoot van het Intergewestelijk Platform Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid (IPUP) werd reeds meermaals overleg gepleegd over de aanvaardingsplicht matrassen maar nog geen consensus bereikt. Het Vlaamse Gewest zal dit thema terug op de agenda plaatsen van de komende vergaderingen van het IPUP.

Ondertussen zullen in het Vlaamse Gewest stappen vooruit gezet worden. De OVAM zal de resultaten van de Innomat-studie grondig doornemen. Nog openstaande vragen zullen geïdentificeerd en voorgelegd worden aan de sector (eventueel zal bijkomend studiewerk uitgevoerd worden). De OVAM zal vanaf 2018 ook starten met de voorbereidingen van de milieubeleidsvereenkomst. Hierbij zal eerst de professionele sector van de matrassen in kaart worden gebracht. Het onderzoek naar mogelijkheden voor een nieuw, financieel volwaardig, instrument voor de uitvoering van de UPV matrassen zal eveneens bekeken worden.

Klein gevaarlijk afval

Bij de aanpassing van de lijst met klein gevaarlijk afval (KGA) geven de raden aan dat de communicatie over deze aangepaste lijst naar de afvalproducent (in casu de burger) zeer belangrijk is. Deze nieuwe lijst moet op een eenduidige manier vertaald worden naar de burger.

In het kader van het uitvoeringsplan huishoudelijke afvalstoffen en gelijkaardige bedrijfsafvalstoffen is voorzien dat in samenwerking met VVSG, Interafval, Go4Circle en andere stakeholders de sorteerbodschap voor de burger wordt opgemaakt en op punt gesteld. De aandachtspunten hierbij zijn duidelijkheid, eenduidigheid en praktische hanteerbaarheid voor de burger maar evenzeer voor de recyclageparkwachter die in dit geval een eerstelijnsfunctie naar de burger vervult op het recyclagepark.

De raden stellen vast dat asbestafval niet is opgenomen in de KGA-lijst. De raden menen dat er verder onderzoek nodig is naar oplossingen voor het asbestafval dat vandaag tussen de mazen van het reguliere inzamelnet valt en hierdoor de verwerking van andere afvalstromen bemoeilijkt.

Het asbestafbouwplan dat momenteel wordt opgemaakt focust in eerste instantie op het realiseren van een veilige en versnelde afbouw van asbesthoudende materialen. In het ruimere beleidskader echter is er ook aandacht om asbesthoudend afval dat vrijkomt te capteren via de correcte inzamel- en verwerkingsketen. Een aantal initiatieven en instrumenten die voorzien zullen worden in het asbestafbouwplan, speelt hierop in en zal indirect ook zorgen voor een kwaliteitsverhogend effect op de in te zamelen en te verwerken afvalstoffen.

Selectieve inzameling van kunststofafval

De uitbreiding van de verplichte selectieve inzameling omvat geëxpandeerde polystyreen, folies en recycleerbare harde kunststoffen. De raden stellen echter vast dat er problemen zijn voor de recyclage van geëxpandeerde, bubbel- en geschuimde folies en vragen om deze folies expliciet uit te zonderen van de verplichte selectieve inzameling tot er voldoende recyclagecapaciteit beschikbaar is.

Gekoppeld hieraan vragen de raden ook om op korte termijn in overleg met de betrokken actoren te bekijken binnen welk tijdsbestek welke maatregelen noodzakelijk zijn om de recyclage van deze folies mogelijk te maken, zodat ze alsnog kunnen opgenomen worden om verplicht selectief in te zamelen en te recycleren.

De verplichting tot het selectief inzamelen van folies is op een gelijkaardige manier geformuleerd als voor de andere verplicht selectief in te zamelen afvalstromen in de artikelen 4.3.1 en 4.3.2 van VLAREMA. Voor de meerderheid van de afvalstromen zijn geen uitzonderingen van substromen

voorzien en evenmin gedetailleerde definities. In de praktijk zal op basis van de acceptatiecriteria van de verwerkers bepaald worden welke soorten folies niet mee met de selectief in te zamelen stroom kunststoffolies meegegeven worden. Deze acceptatiecriteria zijn specifiek afgestemd op de beschikbare verwerking. Wanneer de recyclage van een bepaalde stroom zich verder ontwikkeld en meer soorten folies recycleerbaar worden, worden ook de acceptatiecriteria aangepast. Het is niet noodzakelijk om dit expliciet via regelgeving vast te leggen.

Als onderdeel van het implementatietraject van de verplichting om deze kunststofafvalstromen selectief in te zamelen, zal de OVAM op korte termijn contact opnemen met relevante verwerkers om na te gaan hoe de knelpunten met betrekking tot dergelijke luchtbevattende folies kunnen worden opgelost.

Doordat de lijst van verplicht selectief in te zamelen afvalstoffen wordt uitgebreid, geeft dit ook aanleiding tot een aanpassing van de contracten afgesloten tussen de afvalproducenten en hun inzamelaar, afvalstoffenhandelaar of –makelaar. De raden vragen om deze aanpassing van de contracten gradueel te laten verlopen en dit op te nemen in het VLAREMA.

De inzamelaars, afvalstoffenhandelaars en –makelaars (IHM's) van bedrijfsrestafvalstoffen zullen de contracten met de afvalproducenten van bedrijfsrestafval moeten aanpassen aan deze nieuwe bepaling. Dit is een van de redenen waarom de verplichte inzameling van deze afvalstromen voor de bedrijven pas ingaat op 1 juni 2018 om de betrokkenen toe te laten zich hierop voor te bereiden door de selectieve inzameling te operationaliseren en de contracten aan te passen. In de praktijk zullen de sectoren waar harde kunststoffen, folies en/of geëxpandeerde polystyreen het meest vrijkomen, reeds beschikken over een selectieve inzameling van deze afvalstromen en is dit ook reeds opgenomen in het contract met de IHM voor bedrijfsrestafval. Indien dit niet het geval zou zijn bij afvalproducenten die zich nu voorbereiden op het invoeren van de selectieve inzameling van deze kunststofafvalstoffen, zullen de contracten gradueel aangepast worden. Dit maakt ook onderdeel uit van de sensibilisatiecampagne die is voorzien om de implementatie van deze selectieve inzamelverplichting te begeleiden.

Kwaliteitsborgingssysteem grondstoffen

Het kwaliteitsborgingssysteem (KBS) grondstoffen wordt alleen opgelegd aan risicostromen. Dit zijn heterogene stromen waarbij de milieukwaliteit van het materiaal variabel is en soms niet zal voldoen aan de dwingende VLAREMA-normen voor gebruik als grondstof. Het KBS bevat een aantal maatregelen om de milieukwaliteit van de grondstof beter te garanderen en op te volgen. Het toepassingsgebied voor dit KBS is opgenomen in het VLAREMA en de verplichting tot het hebben van en werken volgens een KBS grondstof wordt expliciet door de OVAM opgelegd in de grondstofverklaring. De raden geven aan dat het toepassingsgebied zoals geformuleerd in het wijzigingsbesluit niet helemaal duidelijk is en een verdere uitwerking noodzakelijk is voor een goede afbakening van het toepassingsgebied. Hierbij aansluitend geven de raden ook aan dat de reeds verleende grondstofverklaringen mogelijk ook binnen het toepassingsgebied kunnen vallen en dat het hiervoor niet duidelijk is wat de impact van deze nieuwe verplichting is voor deze grondstofverklaringen.

In het verslag aan de Vlaamse Regering is een niet-limitatieve lijst opgenomen van materialen die gebruikt worden als bouwstof en waarvoor een KBS noodzakelijk is:

- gewassen zand van rioolkolken, zandvangens en veegvuil afkomstig van vergunde inrichtingen voor de fysicochemische reiniging van verontreinigde anorganische afvalstoffen;
- gewassen uitgesorteerd beton- of gewassen metselwerkgranulaat afkomstig van installaties die vergund zijn voor het reinigen van verontreinigde bodemmaterialen;
- gebroken steenachtig materiaal afkomstig van vergunde inrichtingen voor de verwerking van shredderafval;
- gebroken en/of gekalibreerde en/of uitgesorteerde of voorbehandelde assen, slakken of andere steenachtige afvalstoffen afkomstig van vergunde inrichtingen voor de behandeling van as, slak

of andere steenachtige afvalstoffen van diverse samenstelling of afkomstig van verschillende productielocaties.

Kenmerkend voor de risicostromen is dat ze afkomstig zijn van vergunde inrichtingen voor de verwerking van afvalstoffen waarbij de inputstromen een variabele milieukwaliteit kunnen bezitten en na het verwerkingsproces de outputstromen ook een variabele milieukwaliteit kunnen bezitten. Behalve deze vier risicostromen zijn er nog materialen met variabele milieukwaliteit die niet in een afvalverwerkingsinstallatie behandeld worden maar rechtstreeks ingezet worden als grondstof. Dergelijke materialen zijn bijvoorbeeld spoorwegballast en -steenslag, vezelcementmaterialen, cellenbeton (*post consumer*), gipsafval (*post consumer*), vliegassen en bodemassen van afvalverbrandingsinstallaties. Een sluitende afbakening van het toepassingsgebied voor KBS definiëren is zeer moeilijk. In het kader van de grondstofverklaringaanvraag zal OVAM op basis van herkomst (productieproces), aard en samenstelling oordelen of een KBS noodzakelijk is. Indien dit het geval is, wordt dit expliciet opgenomen in de door OVAM afgeleverde grondstofverklaring.

Voor de materialen met een bestaande grondstofverklaring waarvoor een KBS wordt opgelegd, is een overgangsregeling toegevoegd in het als bijlage 1 toegevoegd ontwerp van besluit.

Als onderdeel van het KBS is voorzien dat er een conformiteitsbeoordeling gebeurt van de grondstof met de afgeleverde grondstofverklaring. De onafhankelijke certificatie-instelling levert een certificaat af indien blijkt dat na externe controle de grondstof voldoet aan de grondstofverklaring. De raden vragen een grondige motivering voor de keuze van een conformiteitsbeoordeling in plaats van handhaving door de overheid.

Voor de opvolging van materialen met variabele milieukwaliteit is er nood aan een uniform lastenboek (referentieel) zodat gelijkaardige materialen op een gelijke basis worden beoordeeld. In lastenboek worden onder meer schema's voor interne en externe controle opgenomen. Dit lastenboek, opgesteld door de overheid, vormt de basis voor de conformiteitsbeoordeling via een externe onafhankelijke controle door derden (certificatie-instelling). Bij een positieve conformiteitsbeoordeling wordt voor het materiaal een certificaat afgeleverd. De accreditatie door BELAC via audit van deze certificatie-instellingen garandeert een gelijke aanpak.

Het voordeel van dergelijke conformiteitsbeoordeling (externe controle en certificatie) is dat het gebeurt overeenkomstig een algemeen geldend lastenboek waardoor elke certificatie-instelling op exact dezelfde criteria zal auditeren. Bovendien zal dergelijke externe controle en certificatie standaard veel frequenter gebeuren met een vaste regelmaat en over een bepaalde periode, wat niet mogelijk is bij handhaving. De resultaten van de externe controle resulteren in het afleveren van een certificaat dat kan gebruikt worden om de kwaliteit van de geproduceerde grondstof aan te tonen bij de vermarkting van dit materiaal.

Bij de handhaving (toezicht) door de overheid van de milieukwaliteit van grondstoffen wordt steekproefsgewijs gecontroleerd of aan de wettelijke bepalingen wordt voldaan. Deze controleactiviteiten worden niet geauditeerd door een onafhankelijke instantie (zoals BELAC). De overheid is bij handhaving evenmin bevoegd om aan de grondstof een certificaat van conformiteit af te leveren. De resultaten van handhaving door de overheid kunnen niet openbaar ter beschikking gesteld worden en kunnen bijgevolg ook niet gebruikt worden om de kwaliteit van de geproduceerde grondstof te ondersteunen wanneer de grondstof vermarkt wordt.

Omwille van de beperkingen bij de overheidscontrole is expliciet gekozen voor het KBS met de conformiteitsbeoordeling door een geaccrediteerde certificatie-instelling en met het afleveren van een certificaat per materiaal. De keuze voor KBS impliceert niet dat handhaving niet meer nodig is, maar dat de risico-inschatting deels gebaseerd kan worden op de resultaten van deze externe controle en certificatie door een onafhankelijke certificatie-instelling.

De raden geven aan dat gelet op de beperkte markt voor conformiteitsbeoordelingen van grondstoffen er mogelijk slechts een of een zeer beperkt aantal conformiteitsbeoordelingsinstanties (certificatie-instellingen) een accreditatie zullen behalen voor het KBS grondstoffen. Hierdoor ontstaan er volgens de raden ongewenste risico's op het vlak van tarieven, onafhankelijkheid en de werking van het systeem als een instantie stopt of geschorst wordt.

De voorgestelde regeling voor de certificatie-instellingen die de externe controle en certificatie van de grondstoffen waarvoor een KBS is opgelegd zullen uitvoeren, is een open systeem. Juridisch gezien is hiermee geen monopoliesituatie gecreëerd. In de praktijk, gelet op het beperkte toepassingsgebied voor dit KBS, zou het kunnen dat er inderdaad een feitelijk monopolie ontstaat voor een certificatie-instelling (of een zeer beperkte aantal).

De conformiteitsbeoordeling zal steeds gebeuren aan de hand van vooraf vastgestelde criteria opgenomen in een referentieel. De raden geven aan dat dit referentieel in samenspraak met de betrokken actoren opgesteld moet worden en bij aanpassingen moeten ook deze actoren geconsulteerd worden. Bovendien is een regelmatige actualisatie van dit referentieel noodzakelijk. Hierbij aansluitend geven de raden aan dat voor de voorziene accreditatie van de conformiteitsbeoordelingsinstanties een voorafgaandelijke consultatie van de Belgische Accreditatie-instelling (BELAC) noodzakelijk is zodat het op te stellen referentieel compatibel is met de accreditatie-eisen.

De opmaak van het referentieel, wat in een ministerieel besluit zal opgenomen worden, zal op zeer korte termijn starten. Hierbij is het de bedoeling om dit in overleg met de betrokken actoren, zowel grondstoffenproducenten als -gebruikers, op te stellen, op te volgen en in de toekomst te actualiseren. Voor de verdere uitwerking van de accreditatie en het referentieel is voorzien dat dit in overleg met BELAC zal gebeuren.

Het ontwerp van besluit bevat een bepaling voor de conformiteitsbeoordelingsinstantie die voldoende representatief moet zijn binnen de sector die bij het gebruik van deze grondstoffen betrokken is. Deze bepaling heeft tot doel als voorwaarde op te leggen dat de certificatie-instelling voldoende vertrouwd moet zijn met de sector die de grondstoffen gebruikt in het Vlaamse Gewest of nog moet beschikken over voldoende kennis en vaardigheden met betrekking tot deze sector. De raden geven aan dat bij de accreditatie moet nagegaan worden of een certificatie-instelling onafhankelijk, onpartijdig en deskundig is, zoals opgenomen in ISO17065. Indien dit niet volstaat moeten extra eisen opgelegd worden in het wijzigingsbesluit. De huidige bepaling is onduidelijk en wordt best geschrapt. In het referentieel kunnen aanvullende eisen opgenomen worden.

Rekening houdend met de opmerking van de raden wordt het ontwerp van besluit aangepast. De voorwaarde in verband met representativiteit wordt vervangen door onafhankelijkheid, onpartijdigheid en deskundigheid als voorwaarden op te leggen. In overleg met de betrokken actoren kunnen aanvullende eisen opgenomen worden in het referentieel.

Het ontwerp van besluit geeft de mogelijkheid om andere accreditatienormen toe te staan voor de accreditatie van de certificatie-instellingen op voorwaarde dat een gelijk niveau van milieubescherming voor de grondstof wordt gegarandeerd. De raden gaan akkoord met deze voorwaarde maar vinden het onduidelijk hoe dit in de praktijk zal verlopen.

Het is voorzien dat in het referentieel (lastenboek) nadere bepalingen zullen opgenomen worden voor de kwaliteitsborging van de grondstof door de grondstoffenproducent. Voor de conformiteitsbeoordeling worden door ISO17065 aan de certificatie-instelling specifieke eisen opgelegd. Indien een andere accreditatienorm wordt voorgesteld, zal moeten aangetoond worden dat de accreditatienorm gelijke, specifieke eisen (vergelijkbaar met deze van ISO17065) oplegt waardoor een gelijk niveau van milieubescherming wordt gegarandeerd..

De raden merken op dat in het zesde lid van artikel 2.5.1.2, §2, een mogelijkheid is opgenomen om niet te moeten voldoen aan de voorwaarden van het artikel. Het is echter onduidelijk welke voorwaarden niet moeten gevolgd worden omdat in het wijzigingsbesluit en het verslag niet exact overeenstemmen.

Voor de grondstoffen die uitsluitend gebruikt worden als bouwstof door de grondstoffenproducent zelf en dit op zijn eigen terreinen, dient men niet te voldoen aan artikel 2.5.1.2. Concreet betekent dit dat er geen interne controle, geen externe controle en ook geen certificatie verplicht is. De grondstoffenproducent moet evenwel een gelijkwaardige milieubescherming waarborgen bij gebruik van deze grondstoffen als bouwstof op zijn eigen terreinen.

De grondstoffenproducenten moeten in het kader van hun zelfcontrole elke wijziging in het productieproces melden aan de OVAM en aan de certificatie-instelling. De raden stellen dat een melding aan de OVAM zou moeten volstaan, aangevuld met gegevensuitwisseling met de andere instanties (bijvoorbeeld de certificatie-instelling).

Via het webloket worden alle gegevens die aan de OVAM ter beschikking gesteld zijn in het kader van de aanvraag van de grondstofverklaring, ontvangen en digitaal bewaard. Op korte termijn is het echter technisch niet mogelijk om de informatie via dit webloket te ontsluiten voor derden, bijvoorbeeld een certificatie-instelling. In een volgende fase van digitalisering kan het webloket hierop wel voorzien worden, wat zal resulteren in een latere aanpassing van VLAREMA.

Het in te voeren KBS (bestaande uit zelfcontrole, externe controle en certificatie van de grondstoffen) kan de overheid niet ontslaan van haar verantwoordelijkheid om toezicht uit te oefenen op het naleven van de regelgeving zowel door de grondstofproducenten als de uitvoerders van de conformiteitsbeoordeling. De raden suggereren om het toezicht en de conformiteitsbeoordeling op mekaar af te stemmen en voor informatie-uitwisseling te zorgen, zodat er geen onnodige toezichtlasten ontstaan.

In de praktijk is dit ook voorzien. Informatie vergaard naar aanleiding van de conformiteitsbeoordeling zal meegenomen worden als onderdeel van de risico-inschattingen die door de toezichthoudende overheid gebeuren. Deze risico-inschattingen laten toe om prioriteiten te stellen in het uitvoeren van het toezicht, door controles van toezichthouders eerder te richten op de gevallen waar extra toezicht aangewezen of noodzakelijk is en andere gevallen waar de risico's op het niet naleven van de regelgeving klein zijn, minder vaak en/of minder intensief te controleren. Door te werken met risicogestuurde controles zet de toezichthoudende overheid de beschikbare toezichthouders in waar de grootste risico's op fraude of niet-naleefgedrag worden verwacht en beperkt hierdoor de toezichtlasten voor de bedrijven waar mogelijk.

Traceringsstelsel grondstoffen

Het toepassingsgebied voor het traceringsstelsel grondstoffen wordt beperkt tot grondstoffen met gebruiksbepalingen om te garanderen dat deze grondstoffen in een tweede en later leven en later zullen toegepast worden met dezelfde gebruiksbepalingen. De raden merken op dat het niet duidelijk is wat de impact is van deze nieuwe bepalingen voor reeds afgeleverde grondstofverklaringen waarin gebruiksbepalingen zijn opgenomen en waarvoor dergelijk traceringsstelsel niet is opgelegd maar mogelijk wel noodzakelijk is.

Voor de materialen met een bestaande grondstofverklaring waarvoor een traceringsstelsel wordt opgelegd, is een overgangsregeling toegevoegd aan het ontwerp van besluit.

Een derde partij zal instaan voor de uitvoering van de tracering. Deze derde partij moet onafhankelijk zijn van de individuele actoren betrokken bij de grondstofstromen. De raden geven aan dat bijkomende voorwaarden voor deze derde partij noodzakelijk zijn, meer bepaald dat ze voldoende

kennis moeten hebben en vertrouwd moeten zijn met de actoren betrokken bij de grondstofstromen. De raden stellen voor om dit op te nemen in de bepalingen.

De basiscriteria waaraan de derde partij moet voldoen, zijn opgenomen in het ontwerp van besluit. Deze basiscriteria kunnen verder gedetailleerd worden door de minister.

Er is voorzien dat de toezichthouder en de OVAM toegang hebben tot het digitale register van de derde partij die het traceringsstelsel uitvoert. De raden menen dat een inzage recht voldoende is.

In het kader van handhaving is het noodzakelijk dat de toezichthouder inzage heeft in het digitale register van de derde partij om na te gaan of de traceringsverplichting correct wordt nageleefd door de grondstoffenproducent, de grondstoffengebruiker en de derde partij. Ook bij het controleren van het gebruik is het controleren of aan de traceringsverplichting voldaan is, noodzakelijk. De OVAM heeft ook inzage in deze registers nodig om in het kader van de beleidsopvolging en –evaluatie inzicht te hebben in de tracering van deze grondstoffen en om indien aan deze voorwaarde niet voldaan wordt, zo nodig een schorsingsprocedure voor de grondstofverklaring te kunnen opstarten. Een verduidelijking hierover wordt opgenomen in het verslag aan de Vlaamse Regering.

Selectief slopen - sloopopvolging

De verplichting tot het opstellen van een sloopopvolgingsplan wijzigt zowel inhoudelijk als qua toepassingsgebied de reeds sinds 2009 geldende verplichting tot het opstellen van een sloopinventaris. Het sloopopvolgingsplan zal bijkomend een beschrijving en een aanduiding bevatten van de meest optimale verwerkingwijze voor de verschillende afval- en materialenstromen die zullen ontstaan bij de gehele of gedeeltelijke sloop of ontmanteling van een gebouw. Het toepassingsgebied wordt bij vergunningsplichtige handelingen uitgebreid naar gebouwen met een bouwvolume groter dan 1000 m³, uitgezonderd eengezinswoningen, en naar infrastructuurwerken waarvoor een omgevingsvergunning vereist is, inclusief onderhoudswerken.

Sorteerinrichtingen voor bouw- en sloopafval moeten voortaan beschikken over een kwaliteitsborgingssysteem, zoals vermeld in bijlage 4 van het eenheidsreglement gerecycleerde granulaten (EHR), opdat de uitbater van een breekinstallatie puin van een sorteerinrichting als laagmilieurisicoprofiel (LMRP) mag accepteren. De puinbreker blijft verantwoordelijk voor de afvalstoffen die hij aanvaardt.

De raden geven aan dat de invoering van de sloopopvolging zoals voorzien in het wijzigingsbesluit een positieve eerste stap is in de richting van het sluiten van de materiaalkringlopen binnen de bouwsector. Ze steunen de verplichte opmaak van een sloopopvolgingsplan als eerste stap in de traceerbaarheidsprocedure voor gerecycleerde granulaten. Evenwel stellen de raden vast dat er geen eenstemmigheid is over de invoering van de sloopopvolging zoals voorzien in dit wijzigingsbesluit, noch over de verplichting zelf als over het toepassingsgebied.

De raden stellen vast dat er een onvoldoende beoordelingsbasis aanwezig is voor de voorgestelde wijzigingen rond sloopopvolging en uit hun bezorgdheden over de mogelijke effecten van dit voorstel, zoals op de verantwoordelijkheden doorheen de waardeketen. De raden zijn van oordeel dat het verslag aan de Vlaamse Regering een onvoldoende basis heeft om te beoordelen of en in welke mate het voorstel tegemoet komt aan deze zorgen. De raden vragen daarom om in het verslag aan de Vlaamse Regering een grondig onderbouwde verduidelijking tot te voegen alsook informatie over de reële kosten en baten en de verdeling ervan tussen de samenleving, de eigenaars en de ketenpartners.

De wijziging aan de bestaande bepaling in het VLAREMA is beperkt tot de inhoudelijke uitbreiding van de sloopinventaris tot een sloopopvolgingsplan. Deze verplichting blijft beperkt tot grote bedrijfs- en residentiële gebouwen en infrastructuurwerken. Voor eengezinswoningen ontbreken

de gegevens om een correcte inschatting te maken van de gevolgen van het invoeren van het opstellen van een sloopopvolgingsplan of van een verplichte sloopopvolging. Vandaag is het verschil in kostprijs van de verwerking van puin met hoog- of met laagmilieurisicoprofiel nog onvoldoende bekend. Daarom is het onzeker of de bijkomende kosten voor het opstellen van een sloopopvolgingsplan of een aangepaste sloopopvolging kunnen worden gecompenseerd door een verminderde kost voor de puinverwerking onder een LMRP.

Het toepassingsgebied voor het verplichte sloopopvolgingsplan werd uitgebreid naar de relatief grote residentiële gebouwen en de werken aan infrastructuur waarvoor een omgevingsvergunning is vereist. Uit studiewerk van de Vlaamse Confederatie Bouw blijkt dat de bijkomende kosten voor het opstellen van een sloopopvolgingsplan ten opzichte van deze voor het opmaken van een sloopinventaris beperkt zijn. Het sloopopvolgingsplan kan bouwheren aanzetten om met de aannemers te kiezen voor sloopopvolging die de mogelijkheid biedt het steenachtig puin als LMRP te laten verwerken, tegen een lagere kostprijs. In het Verslag aan de Vlaamse Regering worden de beschikbare gegevens opgenomen.

De raden stellen vast dat er over de verplichting voor sorteerrichtingen om te beschikken over een kwaliteitsborgingssysteem geen eenstemmigheid is. Enerzijds wordt gevreesd dat de verplichting zal leiden tot een ongelijk speelveld. Anderzijds wordt deze stap noodzakelijk geacht, zodat brekers de nodige garanties krijgen dat het aangevoerde gesorteerde puin niet vervuild is.

De invoering van deze verplichting voor de sorteerrichtingen voor bouw- en sloopafvalstoffen is gekoppeld aan het invoeren van de verplichting tot het opmaken van een sloopopvolgingsplan voor grote gebouwen en infrastructuurwerken. Beide hebben tot doel een grote toevloed van puin met hoogmilieurisicoprofiel (HMRP) bij de breekinstallaties te voorkomen. Door de invoering van de kwaliteitsborging hebben de uitbaters van breekinstallaties meer garanties op de zuiverheid van het aangevoerde, gesorteerde puin.

De vrees van de raden dat door de invoering van het kwaliteitsborgingssysteem voor sorteerrichtingen een zogenaamd ongelijk speelveld zal ontstaan, is onnodig. De gemeentelijke containerparken staan in voor de inzameling van bouw- en sloopafvalstoffen van de gezinnen. De Vereniging van VVSG heeft beslist om niet verder te gaan met de reeds uitgeschreven richtlijnen rond kwaliteitsborging op de containerparken (bijlage 3 van het huidige EHR). De gemeenten zullen hun puin afvoeren naar een sorteerrichting met KBS of rechtstreeks naar de puinbreker als HMRP.

Aansluitend hierbij suggereren de raden om de mogelijkheid van een materialeninventaris (gebouwenpaspoort) te onderzoeken als ondersteuning van het prioritair beleidsdoel inzake dynamisch of veranderingsgericht (ver)bouwen en om de verantwoordelijkheden binnen de waardeketen toe te wijzen.

Het ontwikkelen van een materialeninventaris, als onderdeel van het gebouwenpaspoort, is opgenomen als doelstelling in het beleidsprogramma materiaalbewust bouwen in kringlopen. In de standaardprocedures voor een sloopbeheerorganisatie is opgenomen dat gegevens uit de sloopopvolgingsplannen en de (vrijwillige) sloopopvolging elektronische moeten kunnen worden uitgewisseld en worden opgenomen in andere elektronische platformen.

3. ANDERE WIJZIGINGEN

Daarnaast worden nog enkele andere aanpassingen opgenomen in het ontwerp van besluit:

- 1° aanvulling bij boerderijcompost voor gebruik als meststof of bodemverbeterende middelen: aanvullende beperking op het gebruik;
- 2° toevoeging van een ontbrekende EURAL-code in de afvalstoffenlijst;

- 3° toevoeging van bepalingen zodat de aangifte van de milieueffingen gedigitaliseerd wordt. Het webloket om deze aangiftes digitaal in te dienen is beschikbaar via de OVAM-website. Een papieren aangifte blijft eveneens mogelijk;
- 4° aanvulling bij de behandeltermijn voor de aanvraag van een grondstofverklaring: de nieuwe behandeltermijn is enkel van toepassing voor nieuwe aanvragen vanaf het van kracht worden van het ontwerp van besluit en vanaf 1 januari 2019;
- 5° aanpassing van de parameterlijst in de als bijlage 2, 3 en 4 toegevoegde bijlagen 2.3.1.A, 2.3.1.B en 2.3.1.C: de parameters voor tetrachloorbenzenen bundelen tot een parameter met een norm voor de groep van tetrachloorbenzenen. De huidige normen per parameter kunnen niet individueel per tetrachloorbenzenen geanalyseerd worden;
- 6° toevoeging bij de aanvaardingsplicht voor batterijen: voorwaarden voor de gratis aanvaarding van batterijen en -packs en de invoering van een waarborgregeling voor producenten bij het op de markt brengen van batterijen in functie van de toekomstige inzameling en recyclage;
- 7° aanpassing bij de verwerking van AEEA: aanpassing van de verplichting WEEElabex of ISO17020 certificering in plaats van opheffing van dit artikel.

Deze wijzigingen zijn toegevoegd in het ontwerp van besluit en de bijhorende bijlagen.

Ook het als bijlage 5 toegevoegd verslag aan de Vlaamse Regering wordt aangepast.

4. WEERSLAG

Het aldus aangepast ontwerp van besluit en de bijbehorende bijlagen hebben geen andere weerslag op de begroting, het personeelskader en de personeelsbudgetten van de Vlaamse Gemeenschap of op de lokale besturen dan aangegeven in de nota aan de leden van de Vlaamse Regering bij de eerste principiële goedkeuring.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te hechten aan bovengenoemd ontwerp van besluit tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 februari 2012 tot vaststelling van het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalcringlopen en afvalstoffen en aan de bijbehorende bijlagen;
- 2° de Vlaamse minister, bevoegd voor het leefmilieu en het waterbeleid, te gelasten over voornoemd ontwerp van besluit het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

Joke SCHAUVLIEGE
Vlaams minister van Omgeving,
Natuur en Landbouw